

افشورت و هدایت

جایگاه خرد جمعی در تربیت

علیرضا رحیمیان

شاپک: ۳-۵۲-۶۵۸۷-۶۰۰-۹۷۸
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۵۸۵۹۷۶
عنوان و نام پدیدآور: مشورت و هدایت / علی‌رضا رحیمیان.
مشخصات نشر: تهران: نشر بهشت، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۷۷ ص. : مصور (بخشی رنگی): ۲۱/۵×۱۴/۵

س م
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۲- ۱۷۷.
موضوع: مشاوره -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع: Counseling -- Religious aspects -- Islam
موضوع: مشاوره -- جنبه‌های قرآنی
موضوع: Counseling -- Qur'anic teaching
موضوع: مشاوره -- احادیث
موضوع: Counseling -- Hadiths
ردیف دیوبی: ۲۹۷/۴۸۳
دبندی: ۱۳۹۸ م ۲۳/۲۰ BP۲۳۰
رشته‌شناس: رحیمیان، علیرضا، ۱۳۲۵-
هفتاد و هفتمین سالگرد تولد: سی: فیفا

عنوان: مشورت و هدایت --
تدوین: سعید رحیمیان
تهیه: مؤسسه مطالعات و معارف اسلامی (م)
طرح جلد: محمّد پیروزی‌میرام
صفحه‌آرایی: محمّد روحانی
ناشر: نشر بهشت
تاریخ انتشار: چاپ اول، ۱۳۹۸
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
قیمت: ۴۰۰,۰۰۰ ریال

تلفن مؤسسه: ۲۲۲۲۶۱۵۰-۲۲۲۵۸۱۵۴

Email: info@mmtn.ir

فهرست

۶ سخن متن

۸ مقدمه

۱۲ بخش اول: طرح مسئله

معلم، مسند حساس

تأثیر و تربیت، امری گریزناپذیر

این سر؟!

مدرسه، اب جبران کاستی‌ها

۲۶ بخش دوم: مشورت، آیات و روایات

مبادا غفلت کند

وَأْمُرْهُمْ شُورَئِیًّا

مشورت: راه صلاح و سعادت

مشورت: مشارکت در عقاید

مشورت: درمان تأثیر هوا و نفس

مشورت: امری بابرکت

مشورت: یک فرهنگ ایمانی

مشورت: راه پرهیز از خودرأیی نابجا و خودشیفتگی

مشورت: دوراندیشی و محکم‌کاری

هم‌فکری در امور علمی

۶۲ بخش سوم: مشورت در تربیت

مشورت، کجا لازم‌تر است؟

رابطه‌ی تجربه و تخصص، با مشورت

مشورت، تدبیر، سپس تصمیم‌گیری

معدّرت مشورت

اشاره‌ای به وجه فقهی مشورت در تربیت

نهاد «شورا»: یادگاری از بنیانگذاران «علوی»

هم‌افزایی و تربیت نیروی مدرسه، در سایه‌ی مشورت

♦ بخش چهارم: ظرف مناسب برای مشورت

«مشورت لازم»، و «مشورت کامل»

شرایط و ضوابط مشورت

عقل و تجربه و تخصص

گنجینه‌ی تجارب

تدبیر و خداترسی

مسئله‌دانی

سوز و خیرخواهی

سلامت روح

♦ پیوست ۱: موانع تکمیلی

توصیه مشورت فواید آن و...

مشورت را نهی پیش بمانی

مشورت، موفقیت و یافتن راه صحیح

مشورت، قبل از تصمیم‌گیری

حق مشورت دهنده

مشورت در حوزه‌ی اوامر الهی ممنوع

با اینان مشورت مکن

مشورت با خداوند متعال!

مشورت، نوعی طلب خیر

مذمت استبداد به رأی

پرهیز از استغناء به رأی

اهمیت استفاده از تجربیات

برخی آفات فهم و تصمیم‌گیری

♦ پیوست ۲: منتخبی از بیانات علامه کرباسچیان رحمته‌الله

توصیه به همکاری و مشورت

حکم غیبت، در مشورت و خیرخواهی

عُجب: آفت کار تربیتی - تأکید بر لزوم نصیحت‌پذیری

لزوم تذکر ایرادهای مدارس - لزوم پندپذیری دست‌اندرکاران

♦ پیوست ۳: تصویر استفتائات

♦ منابع

از بین عوامل متعددی که بر تربیت دانش‌آموزان در محیط مدرسه تأثیرگذار هستند، سهم مربیان و خانواده‌ها قابل مقایسه با ذینفعان دیگر نیست و به همین دلیل، دانش‌افزایی معلمان و خانواده‌ها و افزایش توانمندی‌های آنان تأثیر مضاعفی بر توفیق اقدامات تربیتی در مدرسه خواهد داشت.

در خانواده در «خانه» و مربیان در «مدرسه» استقرار یافته‌اند، اما دیوارهای حایل نتوانسته‌اند بین این دو قلمرو جدایی ایجاد کنند. نه تنها گفتگوها که حتی شیوه زندگی و نحوه تعامل پدر و مادر با فرزندانشان، در درون خانه، در کلاس و مدرسه خود را به نحوی نشان می‌دهد و از سوی دیگر حتی باورهای یک خانواده در عوامل توفیق یا ناکامی یک دانش‌آموز، در سلوک دانش‌آموز در محیط خانواده قابل ردگیری است.

تداخل دو قلمروی خانه و مدرسه اجاب می‌کند که مربیان و خانواده‌ها در کسب دانش تربیتی مورد نیاز، کاربست آن، به اشتراک گذاشتن، حفظ و حتی خلق دانش جدید، همراه و همگام با یکدیگر حرکت کنند.

دانش تربیتی ذاتاً دانشی ضمنی است. این دانش، گونه‌ای از اطلاعات قابل استفاده در محیط تربیتی است که متکی بر تجربیات روزانه و حتی در بازاندیشی‌های آگاهانه، به مرور از رویکردهای حسی در مواجهه با واقعیتهای پایه‌ریزی‌ها، رضع مقررات و قول و قرارهای تعهدآور تبدیل می‌شود.

جلسات دانش‌افزایی خانواده‌ها و مربیان، فرایندهای مؤثری هستند که می‌توانند با به بحث گذاشتن باورها، مهارت‌ها، تجربیات و خاطرات مشترک، دانش ضمنی موجود در محیط تربیتی و محیط فراگیرتر جامعه را به دانش آشکار ترجمه کنند.

در جریان همین گفتگوهای جلسات دانش‌افزایی است که بین عوامل مؤثر تربیتی

• در مورد استراتژی‌های تربیتی اتفاق نظر ایجاد می‌شود؛

• مبتنی بر اصول مورد توافق تصمیم‌های تربیتی گرفته می‌شود؛

• و با بات‌های مشترک و همفکری عوامل به صورت مؤثرتری «مسائل تربیتی» حل می‌شوند.

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر تشکیل این گونه جلسات تأکید شده است؛ در راه کار ۴-۱۵ بردانش افزایش مستمر معلمان در حین خدمت، در راه کار ۴-۴ برگزاری دوره‌های آموزشی اثربخش برای نوادگان در مواضع متعدد بر مشارکت خانواده در امر تربیت تأکید شده است. مؤسسه مطالعات تعالی (متن) مراتب تشکر خود را از مدرسی که محتواهای ارائه شده در جلسات دانش‌افزایی خانواده‌ها را بر بیان خود را برای انتشار در اختیار مؤسسه قرار داده‌اند به جامی آورد و این نکته ضروری را یادآور می‌کند که دانش تربیتی هر مدرسه، محصول شرایط خاص همان محیط است و قابل توسعه و گسترش نیست. در این مراکز، بدون در نظر گرفتن عوامل متعدد تاریخی، درون مدرسه‌ای و محیط اجتماعی باشد.

موضوع لزوم استفاده از خرد جمعی در امر تربیت، علی‌رغم اهمیت، در بسیاری از مدارس مغفول واقع شده است؛ اثرگذاری ارائه‌ی این بحث توسط دکتر علیرضا رحیمیان در شورای معلمان چند مدرسه، مؤسسه‌ی متن را بر آن داشت که اندک این امر را در دستور کار خود قرار دهد. به جاست از ایشان به خاطر اعتماد به مؤسسه‌ی متن و از آقایان سید عبدالحمید ابطاحی، محمود جوهری، محمد ضیائی مؤید و وحید مهران که هر کدام به نحوی در ترویج اثر سهیم بوده‌اند و از آقای سعید رحیمیان برای تدوین نهایی، افزودن مطالب تکمیلی و به‌فراهم‌اندن کار تشکر نماییم و آرزو کنیم که مدارس، با اهتمام جمعی به امر «تربیت» از مسیر «مشورت»، توانمندتر از گذشته راهشان را دنبال کنند.

مؤسسه مطالعات تعالی